

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 347/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 324/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 324/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 324/2005 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 324/2005.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Podaním: „Žaloba Návrh na vydanie platobného rozkazu..., ktorý sťažovateľ podal na Okresnom súde Žilina, ktorou sa sťažovateľ (žalobca) domáhal od [REDAKOVANÉ] a jeho manželky [REDAKOVANÉ] zaplata 430.302,50,- Sk za zhotovenie opravy a rekonštrukciu strechy domu v Snežnici... Okresný súd Žilina vydal Platobný rozkaz zo dňa 28.04.2005... Proti uvedenému platobnému rozkazu podali odporcovia: „Odpor proti platobnému rozkazu...“

Okresný súd Žilina vo veci samej vykonal nasledovné pojednávania:

dňa 04.09.2006, dňa 09.10.2006, dňa 25.10.2006, dňa 17.01.2007, dňa 19.02.2007 a dňa 25.05.2010. ...

V prvom rade poukazujem na to, že Okresný súd Žilina vo veci samej doposiaľ vôbec nerozhodol a to i napriek tomu, že súdny spor je od roka 2005.

Okresný súd od roka 2010 nevytýčil ani jedno pojednávanie a to i napriek tomu, že som podal podanie: „Urgencia“ zo dňa 19.03.2012...

Sťažovateľ je presvedčený, že prietahmi v konaní mu boli porušené jeho základné ľudské práva - právo na prerokovanie jeho veci v primeranej lehote a prerokovanie jeho veci bez prietahov v konaní, čo mu garantuje čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Uvedené sťažovateľovi spôsobuje stres, finančnú ujmu, ako aj zdravotné ťažkosti. Taktiež mu to spôsobilo nemožnosť nakladať s finančnými prostriedkami, nemožnosť podnikáť, nemožnosť platiť dlhy a iné. ...

... Sťažnosť... pre prietahy v konaní sťažovateľ nepodal, pretože to nie je potrebné, čo potvrdil Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku: Ištvan Ištvanová proti Slovenskej republike... Taktiež poukazujem na rozsudok Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku: Komanický proti Slovenskej republike - prietahy a nepodanie sťažnosti predsedovi súdu...»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa... na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov upravenej v čl. 48 ods. 2 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote a právo na spravodlivý súdny proces zaručený v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn.: 8C/324/2005 porušené.

2. *Ústavný súd Slovenskej republiky Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn.: 8C/324/2005 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.*

3. *Sťažovateľovi... priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Žilina povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *Právnemu zástupcovi sťažovateľa priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet JUDr. Mgr. Štefan Buchu...“*

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 347/2015-13 z 26. augusta 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 324/2005. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprS/391/2015 z 29. septembra 2015, v ktorom uviedol:

„Konanie považujem za skutkovo náročné, čo však nie je dôvodné k celkovej dĺžke konania. Do roku 2010 v konaní konal súd bez prieťahov, kedy posledným úkonom súdu bolo pojednávanie dňa 26.5.2010. Po odročení pojednávania nasledovalo vyjadrenie navrhovateľa s návrhom na znalecké dokazovanie. Od uvedenej doby však sudca nevykonal úkon smerujúci k prejednaniu a rozhodnutiu veci. Voči sudcovi bol podaný disciplinárny návrh.

Pokiaľ Ústavný súd SR vzhliadne v postupe Okresného súdu Žilina neodôvodnené prieťahy v konaní, navrhujem, aby Ústavný súd SR priznal sťažovateľovi primerané zadosťučinenie so zreteľom na uplatňovanú výšku nárokov, kedy neistota spôsobená sťažovateľke postupom súdu, by mala suplovať nároky uplatnené v konaní.“

Okresný súd vo vyjadrení z 29. septembra 2015 a právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení z 13. októbra 2015 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre

sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (nároky na zaplatenie ceny diela – stavebných prác) sa po právnej ani skutkovej stránke nejaví tak zložitý, aby mohol odôvodňovať celkovú dĺžku posudzovaného konania.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľ prispel ku vzniku prieťahov.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 8C 324/2005 zistil tento priebeh konania:

Sťažovateľ sa ako žalobca žalobou podanou okresnému súdu 24. februára 2005 domáhal proti žalovaným [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zaplatenia sumy 430 302,50 Sk s príslušenstvom z titulu ceny diela za stavebné práce. Po vydaní platobného rozkazu vo veci, podaní odporu proti platobnému rozkazu a vyjadrení sa sťažovateľa k podanému odporu sa prvé pojednávanie vo veci konalo 4. septembra 2006. Ďalšie pojednávania nariadené na 9. október 2006, 25. október 2006 a 27. november 2006 boli odročené bez prerokovania veci. Sťažovateľ 14. februára 2007 doručil okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia. Druhé pojednávanie, na ktorom bola vec meritórne prejednávaná, sa konalo 17. januára 2007 a tretie pojednávanie s prerokovaním veci sa konalo 19. februára 2007, ktoré bolo odročené pre účely nariadenia znaleckého dokazovania z odboru stavebníctva a grafológie. V marci 2007 okresný súd vyzval

sťažovateľa na uhradenie súdneho poplatku z návrhu na predbežné opatrenie a sťažovateľ tento uhradil. V období od apríla 2007 do novembra 2009 okresný súd vo veci nevykonal žiadny úkon, t. j. v období viac ako 2 a pol roka. Po urgencii konania podaním sťažovateľa doručeným 19. októbra 2009 okresný súd uznesením z 12. novembra 2009 nariadil sťažovateľom navrhované predbežné opatrenie, ktoré bolo v odvolacom konaní zrušené uznesením Krajského súdu v Žiline z 29. januára 2010 a spis bol okresnému súdu vrátený 25. februára 2010. Následne okresný súd úradným záznamom z 22. apríla 2010 upustil od nariadenia znaleckého dokazovania (pre účely ktorého bolo odročené pojednávanie konané 19. februára 2007) a 26. mája 2010 vykonal štvrté pojednávanie s prerokovaním veci, ktoré bolo opäť odročené pre účely nariadenia znaleckého dokazovania z odboru „*stavebné práce*“. Sťažovateľ sa k nariadeniu znaleckého dokazovania vyjadril v podaní doručenom okresnému súdu 8. júna 2010. Okresný súd následne vo veci nevykonal žiadne úkony, napriek urgencii doručenej sťažovateľom 20. marca 2012, t. j. v období 4 rokov (od júna 2010 ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu 22. júna 2015) okresný súd vo veci nevykonal žiadne úkony.

Ústavný súd po oboznámení sa s už zhrnutým priebehom posudzovaného konania konštatuje, že namietané konanie sa začalo 24. februára 2005, trvá viac ako 10 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Vzhľadom na celkovú dĺžku posudzovaného konania, opakované obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu v období od apríla 2007 do novembra 2009, t. j. v období viac ako 2 a pol roka, a v období od júna 2010 do podania sťažnosti ústavnému súdu 22. júna 2015 a následne, t. j. v období viac ako štyroch rokov, posudzované konanie ako celok charakterizuje neefektívny postup okresného súdu.

Ústavný súd preto uzatvára, že postupom okresného súdu v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prieťahoch v posudzovanom konaní.

Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby poskytnuté v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) po 139,83 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky), čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 296,44 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2015